

Mål C-500/22

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

22 juli 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Tribunal Supremo (Spanien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

19 juli 2022

Klagande:

Novo Banco, S. A. – Sucursal en España

Banco de Portugal

Fundo de Resolução

Motpart:

Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz, S. L.

Saken i målet vid den nationella domstolen

Icke efterställd obligation som emitterats av ett portugisiskt kreditinstituts spanska filial – Ett spanskt bolags förvärv på andrahandsmarknaden – Övertagande av ett avtal och återgång av övertagandet *ex ministerio lege* – Åläggande för den spanska filialen till det kreditinstitut som övertagit avtalet att betala ut den periodiska avkastningen och återbetala obligationens nominella belopp till köparen – Överklagande

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

På varandra följande beslut om rekonstruktionsåtgärder som beslutas av kreditinstitutets hemland – Direktiv 2001/24/CE – Inrättande av en ”brobank” – Åtgärder som inte har offentliggjorts i enlighet med kraven i direktiv 2001/24 – Världens erkännande av beslutens verkan – Tolkning av direktiv 2001/24 –

Förenlighet med den grundläggande rätten till ett effektivt rättsmedel, den allmänna rättssäkerhetsprincipen, den allmänna principen om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet, den grundläggande rätten till egendom

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. Är en tolkning av artikel 3.2 i direktiv 2001/24 som innebär att ett beslut av den behöriga förvaltningsmyndigheten i hemlandet som inte har offentliggjorts i enlighet med kraven i artikel 6.1–6.4 i direktiv 2001/24 ska tillerkännas verkan i ett värdland förenligt med den grundläggande rätten till ett effektivt rättsmedel i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan), den allmänna rättssäkerhetsprincipen, principen om likabehandling och förbudet mot all diskriminering på grund av nationalitet enligt artikel 21.2 i stadgan?

2. Är en tolkning av artikel 3.2 i direktiv 2001/24 som innebär att ett beslut av den behöriga myndigheten i hemlandet – genom vilket de skyldigheter och det ansvar som är förknippat med en icke efterställd obligation som köpts av en tredje part har återförts till den fallerande bank på vilken resolutionsåtgärderna tillämpats när dessa skyldigheter och detta ansvar ingick i ”brobankens” tillgångar – ska tillerkännas verkan i ett värdland förenligt med den grundläggande rätten till egendom i artikel 17 i stadgan och den allmänna rättssäkerhetsprincipen?

Anförda unionsbestämmelser och anförd praxis från EU-domstolen

Rättspraxis

Dom av den 21 maj 2019, kommissionen/Ungern ((Nyttjanderätter till jordbruksmark), (C-235/17, EU:C:2019:432).

Förslag till avgörande av den 19 november 2020, Banco de Portugal m.fl., C-504/19, EU:C:2020:943

Dom av den 29 april 2021, Banco de Portugal m.fl., C-504/19, EU:C:2021:335

Dom av den 5 maj 2022, BPC Lux 2 m.fl., C-83/20, EU:C:2022:346

Bestämmelser

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt: artikel 122.

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna: artiklarna 17, 21, 38, 47, 51 och 52

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/24/EG av den 4 april 2001 om rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut: skäl 11, 12; artiklarna 1, 2, 3, 4, 6, 13 och 14

Rådets förordning (EU) nr 407/2010 av den 11 maj 2010 om inrättandet av en europeisk finansiell stabiliseringsmekanism,

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59/EU av den 15 maj 2014 om inrättande av en ram för återhämtning och resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 82/891/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EU, 2012/30/EU och 2013/36/EU samt Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 648/2012

Anförd praxis från Europadomstolen

Dom av den 19 mars 1997, Hornsby/Grekland, (CE:ECHR:1997:0319JUD001835791)

Dom av den 26 februari 2002, Del Sol/Frankrike, (CE:ECHR:2002:0226JUD004680099)

Anförda nationella bestämmelser

Nationell rätt i värdlandet (Spanien)

Ley 6/2005, de 22 de abril, sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito (lag 6/2005 av den 22 april 2005 om rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut): artikel 19. Genom denna lag införlivas direktiv 2001/24 med spansk rätt

Nationell rätt i hemlandet (Portugal)

Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (de allmänna bestämmelserna för kreditinstitut och finansföretag). Genom dessa bestämmelser införlivas direktiv 2001/24 med portugisisk rätt

Olika beslut som Banco de Portugal (som är det landets centralbank) har fattat om ”resolutionsåtgärder” avseende den portugisiska banken Banco Espírito Santo, S. A.: i synnerhet beslut av den 3 augusti 2014, av den 11 augusti 2014, av den 13 maj 2015 och av den 29 december 2015

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i målet vid den nationella domstolen

- 1 Den portugisiska banken Banco Espírito Santo, S. A. (nedan kallad BES) hade en mycket omfattande kommersiell närvaro i Spanien genom sin filial (nedan kallad BES España).
- 2 Banco de Portugal fattade, till följd av krisen i BES, från och med augusti 2014 ett antal beslut om rekonstruktion av banken, med ”resolutionsåtgärder”.

- 3 I det första av dessa beslutade Banco de Portugal att inrätta en ”brobank”, kallad Novo Banco, S. A. (nedan kallad NB), till vilken BES verksamhet delvis överfördes.
- 4 Bland de delar som överfördes genom det beslutet fanns vissa icke efterställda skuldförbindelser som emitterats av BES, kallade ”Obligaciones Sénior NB 6,875 % venc. julio de 2016”.
- 5 I samma beslut klargjordes det emellertid att Banco de Portugal ”när som helst på nytt kunde återföra tillgångar, skulder och förvaltade tillgångar” mellan BES och NB, under förutsättning att portugisisk lagstiftning iakttogs.
- 6 I enlighet med lag Ley 6/2005 offentliggjorde Banco de España (Spaniens centralbank) samma år (2014) ett mycket kort meddelande i *Boletín Oficial del Estado* (BOE), i vilket den nämnde det meddelande som den mottagit från Banco de Portugal rörande rekonstruktionsåtgärderna. Banco de España angav där att verksamheten ”delvis” hade överförts till NB, som skulle ”driva BES verksamhet vidare utan avbrott”. Detta innebar att BES España blev en filial till NB.
- 7 Bolaget Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz, S. L. (nedan kallat POSB) köpte i slutet av år 2014 en obligation kallad ”Obligaciones Sénior NB 6,875 % venc. julio de 2016” på andrahandsmarknaden.
- 8 Obligationen hade ursprungligen emitterats av BES España, men vid tidpunkten för det köpet ansvarade Novo Banco, S. A., Sucursal en España (nedan kallad NB España) för den, i enlighet med Banco de Portugals beslut.
- 9 När obligationen hade löpt i ett år betalade NB España ut avkastningen till POSB.
- 10 I slutet av år 2015 klargjorde Banco de Portugal rekonstruktionssituationen genom andra beslut. Dessa beslut innefattade bland annat ett faktiskt ”återförande” av icke efterställda skuldförbindelser från NB till BES.
- 11 Varken 2014 års beslut eller 2015 års beslut offentliggjordes i Spanien. Detta borde ha gjorts enligt artikel 6 i direktiv 2001/24, i vilken det föreskrivs att ett utdrag ur besluten ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* (EUT) och i två nationella tidningar i varje värdland, på det eller de officiella språken i de berörda medlemsstaterna, med uppgift om beslutens syfte och rättsliga grund, tidsfristerna för att överklaga, vilken dag tidsfristerna går ut samt kontaktuppgifter till de myndigheter som är behöriga att pröva ett överklagande.
- 12 År 2016 påbörjades förfarandet för likvidation av BES i Portugal. Det finns ingen uppgift om att de offentliggöranden som krävs enligt artikel 13 i direktiv 2001/24 skulle ha gjorts i Spanien och inte heller hade den individuella information till borgenärer lämnats som krävs enligt artikel 14 i samma direktiv.
- 13 När obligationen förföll betalade NB España inte ut avkastningen till POSB och den betalade heller inte tillbaka obligationens nominella värde.

- 14 Som svar på POSB:s begäran utanför domstol angav NB España att de skulder som var knutna till den obligationen hade "återförts" till BES genom Banco de Portugals beslut år 2015.
- 15 År 2017 väckte POSB talan mot NB España och yrkade att NB España skulle betala ut avkastningen för obligationens sista löpår samt betala tillbaka dess nominella värde.
- 16 NB España invände att talan inte kunde väckas mot den, eftersom den skuld som var knuten till obligationen hade "återförts" till BES.
- 17 Såväl domstolen i första instans som Audiencia Provincial, i andra instans, ogillade invändningen och biföll POSB:s talan.
- 18 I enlighet med lag 6/2005 offentliggjorde Banco de España år 2019 ett annat meddelande i BOE, där den angav att den fått ett nytt meddelande från Banco de Portugal rörande de rekonstruktionsåtgärder som avsågs i 2014 och 2015 års beslut.
- 19 Inte heller detta meddelande uppfyllde kraven i direktiv 2001/24. Det innehöll visserligen en utförlig beskrivning av åtgärderna, men där fanns ingen information om tidsfrister för att överklaga (datum) och inga kontaktuppgifter till de myndigheter som var behöriga att pröva ett överklagande eller uppgifter om BES likvidationsförfarande.
- 20 NB España har överklagat Audiencia Provincials dom till Tribunal Supremo (som är den hänskjutande domstolen). Tribunal Supremo har godtagit att Banco de Portugal och det offentliga organet Fundo de Resolução (Resolutionsfonden) deltar i egenskap av berörda parter, med samma ställning som NB España. Fundo de Resolução är i sin tur underställd Banco de Portugal och den innehar 25 procent av kapitalet i NB.

Parternas huvudargument

- 21 Liksom i andra mål som pågår i spanska domstolar rörande BES España, har NB España gjort gällande att talan inte kan väckas mot den (trots att den driver företrädarens bankverksamhet vidare i samma lokaler och med samma anställda). Den har i förevarande fall gjort gällande att det ansvar som talan avser hade överförts till den genom Banco de Portugals första beslut, men att det "återfördes" till BES år 2015. BES España har också gjort gällande att de spanska domstolarna enligt direktiv 2001/24 är skyldiga att erkänna verkan av alla de åtgärderna.
- 22 Varken POSB, NB España, Banco de Portugal eller Fundo de Resolução har motsatt sig att ett förhandsavgörande begärs från EU-domstolen. Samtliga parter har yttrat sig för att medverka till att begäran formuleras på rätt sätt.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 23 Generellt anger den hänskjutande domstolen att begäran syftar till att få klarlagt huruvida tolkningen av direktiv 2001/24 är förenlig med vissa grundläggande unionsrättsliga rättigheter och principer. Den betonar att detta syfte omfattas av unionsrättens tillämpningsområde och hänvisar i detta sammanhang till domen i målet C-83/20.
- 24 Den konstaterar vidare att villkoren för att begära ett förhandsavgörande är uppfyllda. Frågorna är av betydelse för målets avgörande, det finns inget avgörande där EU-domstolen har tolkat unionsrätten i detta avseende, det är inte uppenbart hur unionsrätten ska tolkas och den dom som den hänskjutande domstolen kommer att meddela kan inte överklagas.
- 25 Den hänskjutande domstolen klargör vidare att den har valt ut detta mål för att begära ett förhandsavgörande, eftersom det är ett typexempel på ett sådant mål och andra mål av samma typ har vilandeförklarats i avvaktan på EU-domstolens dom.
- 26 Närmare bestämt anför den hänskjutande domstolen två argument; ett för varje tolkningsfråga:
- 27 Det första rör betydelsen av att ”resolutionsåtgärderna” (som låg till grund för det delvisa överförandet och återförandet mellan BES och NB) inte har offentliggjorts i Spanien och den hänskjutande domstolen påpekar här följande:
- 28 De åtgärder som Banco de Portugal har vidtagit med avseende på BES och inrättandet av NB utgör rekonstruktionsåtgärder i den mening som avses i direktiv 2001/24 (vilket bekräftades i domen i målet C-504/19). I och med att BES framtogs sina tillgångar blev den en fallerande bank.
- 29 När rekonstruktionen kan förväntas påverka tredje mans rättigheter utanför bankens hemland (på grund av att den har filialer i ett eller flera värdländer) och rekonstruktionen kan överklagas i hemlandet, är hemlandet enligt direktiv 2001/24 skyldigt att offentliggöra åtgärderna i EUT och i två nationella tidningar i varje värdland, på landets språk. Offentliggörandet ska innehålla tillräckliga uppgifter om åtgärderna och de rättsmedel som finns att tillgå.
- 30 I förevarande mål skedde det inte något sådant offentliggörande i Spanien med avseende på BES.
- 31 Det offentliggörande som Banco de España gjorde år 2014 uppfyllde inte kraven i direktiv 2001/24. Det var alltför kortfattat och även vilseledande genom att kontinuiteten mellan BES och NB beskrevs på ett onyanserat sätt. Under alla förhållanden innehöll den ingen information om den rätt till ”återförande” som Banco de Portugal redan hade. Det offentliggörande som Banco de España gjorde år 2019 innehöll däremot tillräcklig information om rekonstruktionsåtgärderna, däribland rätten till ”återförande”, men inte om de rättsmedel som fanns att tillgå

(en information som då för övrigt skulle ha kommit för sent). De gjordes dessutom efter att POSB hade köpt obligationen och även efter att det nationella målet hade påbörjats.

- 32 Enligt förslaget till avgörande i mål C-504/19, hade det vid förhandlingen i det målet uppgetts att den spanska pressen hade rapporterat utförligt om rekonstruktionen av BES och att det gjorde att vissa spanska investerare överklagade åtgärderna i Portugal.
- 33 De handlingar som Banco de Portugal har gett in i förevarande mål bekräftar emellertid att den spanska pressen bara publicerade allmän information om rekonstruktionen (och om de skulder som undantagits från överföringen mellan BES och NB). Denna information innehöll dessutom uttalanden från inblandade personer som uppgav att kunderna inte skulle påverkas. De gav intryck av att det förelåg en fullständig kontinuitet mellan BES och NB.
- 34 Närmare bestämt nämndes i den spanska pressen inte den rätt till "återförande" från NB till BES som Banco de Portugal hade haft ända sedan augusti 2014.
- 35 Att denna information var otillräcklig bekräftas av att det bara var sex spanjorer som överklagade i Portugal, trots att så många i Spanien berördes av BES rekonstruktion.
- 36 Enligt direktiv 2001/24 får visserligen en rekonstruktion verkan mot borgenärerna oberoende av om den offentliggörs eller inte. Syftet med den bestämmelsen är emellertid sannolikt att säkerställa att åtgärderna får verkan i brådskande situationer där tidsfaktorn är avgörande. Det är tveksamt om den bestämmelsen medger en avsaknad av offentliggörande, under så lång tid som i förevarande mål, om åtgärdernas verkan på kundernas rättigheter och om de särskilda rättsmedel som finns.
- 37 Påbörjandet av förfarandet för likvidation av BES offentliggjordes heller inte i Spanien i enlighet med de krav som finns i direktiv 2001/24. Det medförde att de spanska borgenärerna inte kunde göra sina fordringar gällande i det förfarandet.
- 38 Banco de Portugal har hävdats att den offentliggjorde åtgärderna (eller åtminstone en del av sina beslut) i enlighet med kraven i direktiv 2014/59, som då gällde, och att den offentliggjorde dem på internet på portugisiska och engelska.
- 39 Förslaget till avgörande i mål C-504/09 väcker emellertid frågor om huruvida direktiv 2014/59 är tillämpligt i förevarande mål. Under alla förhållanden påverkar direktiv 2014/59 inte de skyldigheter att offentliggöra som direktiv 2001/24 föreskriver i fall som det här aktuella.
- 40 Vidare motiverar direktiv 2001/24 dessa skyldigheter att offentliggöra med att det är nödvändigt att förhindra diskriminering på grund av nationalitet (även indirekt) mellan borgenärerna i hemlandet och borgenärerna i värdlandet.

- 41 I själva verket riskerade de spanska investerarna att bli diskriminerade i förhållande till de portugisiska: eftersom Banco de Portugals beslut (och närmare bestämt rätten till ”återförande”) inte hade offentliggjorts i vederbörlig ordning i Spanien, fick de inte reda på att köpet av obligationerna i fråga inte var en säker investering, eftersom ansvaret för dem kunde komma att återgå till en fallerande bank (BES).
- 42 Detta offentliggörande bygger också på rättssäkerhetsprincipen. De berörda personerna ska ha rätt att veta exakt vilka rättigheter och skyldigheter de har för att kunna angripa åtgärderna inom rimlig tid. EU-domstolen har slagit fast att rättssäkerhetsprincipen är särskilt viktig i fråga om åtgärder som kan vara ekonomiskt betungande (domen i mål C-504/19).
- 43 I förevarande mål är det av särskilt stor betydelse att rätten till ”återförande” inte offentliggjordes. När POSB köpte obligationen på andrahandsmarknaden hade NB España ansvaret för den, vilket innebar att POSB förlitade sig på den information som fanns att tillgå rörande solvensen hos den ”brobank” som den portugisiska staten hade inrättat. NB España betalade också ut avkastningen för det första löpåret. När obligationen förföll vägrade emellertid NB España att betala ut avkastningen för det sista löpåret och att betala tillbaka det nominella värdet, eftersom den skyldigheten hade ”återförts” från en solvent bank till en fallerande bank.
- 44 Ett offentliggörande möjliggör även ett effektivt rättsmedel, eftersom det gör det möjligt att väcka talan mot den myndighet som fattat beslut om ”resolutionsåtgärder”. Detta följer av Europadomstolens praxis, enligt vilken möjligheten att väcka talan inte bara får vara ”teoretisk eller illusorisk”.
- 45 Av alla dessa skäl är det tveksamt om artikel 3.2 i direktiv 2001/24 kan tolkas så att beslut som fattas i hemlandet ska erkännas i värdlandet även om de inte har offentliggjorts som de ska.
- 46 För det andra tar den hänskjutande domstolen upp frågan om det har skett en oproportionerlig inskränkning av rätten till egendom och om rättssäkerhetsprincipen har åsidosatts, och den påpekar följande:
- 47 Äganderätten till en icke efterställd obligation ingår i tillämpningsområdet för den grundläggande rätten till egendom i artikel 17 i stadgan. Enligt EU-domstolens praxis avser denna bestämmelse rättigheter som kan räknas som förmögenhetsvärden, eftersom de enligt den berörda rättsordningen ger en etablerad rättslig ställning på ett sådant sätt att rättighetsinnehavaren självständigt kan utöva dessa rättigheter för egen vinning.
- 48 ”Återförandet” till BES av de förpliktelser som var knutna till den obligation som POSB hade köpt innebär i praktiken att BES berövades sin egendom.
- 49 Rätten till egendom är visserligen inte absolut: i artikel 17 i stadgan föreskrivs att ingen får berövas sin egendom utom då samhällsnyttan kräver det, i de fall och

under de förutsättningar som föreskrivs i lag och mot rättmätig ersättning för sin förlust i rätt tid. Till exempel kan aktieägare berövas sin egendom vid resolution av en fallerande bank.

- 50 POSB var emellertid varken aktieägare i eller borgenär till BES: genom att köpa en obligation på andrahandsmarknaden blev POSB borgenär till NB, som var en solvent bank till vilken de rättigheter och skyldigheter som var knutna till den obligationen tidigare hade överförts.
- 51 ”Återförandet” till BES berövade POSB dess egendom utan någon rättmätig ersättning i rätt tid.
- 52 Den omständigheten att de beslut av myndigheten genom vilka ”återföringen” skedde inte hade offentliggjorts på det sätt som föreskrivs i direktiv 2001/24 kan dessutom innebära att rättssäkerhetsprincipen har åsidosatts.

ARBETSDOKUMENT